

4. klass EESTI KEEL Aine maht: 5 tundi nädalas; 175 tundi aastas.

ÕPETAMISE KOKKULEPE

Õpetaja, lapsevanem ja õppija teevad koostööd, et leida parimad võimalused enastjuhtiva õppija kujundamiseks. Kõik õpetajad kasutavad oma tundides lõimitud ja elulähedast õpet, õpetavad teadlikult õpistrateegiaid, sh lugemisstrateegiaid lugemisoskuse toetamiseks. Kõik õpetajad väärtustavad ja arvestavad õppija individuaalsust.

ÕPPEAINE EESMÄRGID

Suuline ja kirjalik suhtlus

1. Valib sobiva suhtluskanali ja suhtleb olukorrale vastavalt.
2. Esitab küsimusi, avaldab arvamust ning sõnastab järeldusi kuuldu ja loetu põhjal.
3. Teeb koostööd paaris- ja rühmatöös, lahendab probleeme ja arvestab teiste arvamustega.
4. Kasutab suhtluses sobivaid ja korrektseid keelevorme nii suuliselt kui kirjalikult.

Teksti vastuvõtt

1. Loeb sobivaid ilukirjanduslikke ja tarbetekste ning mõistab nende sisu.
2. Tunneb tekstiliike ja nende kasutusvõimalusi.
3. Võrdleb, analüüsib ja võtab kokku erinevaid tekste ning eristab olulist ebaolulisest.
4. Kasutab erinevaid teabeallikaid ja valib eesmärgile sobiva lugemisviisi.

Tekstiloom

1. Otsib ja kasutab tekstiloomeks vajalikku infot.
2. Tunneb tekstiloomet ja esinemise etappe.
3. Kirjutab ja esineb eri tüüpi tekstidega – kirjeldab, jutustab, arutleb ja võrdleb.
4. Koostab eakohaseid tekste ning vormistab need õigesti käsitsi ja digitaalselt.

Keeleteadlikkus

1. Tunneb Eesti ja sugulasrahvaste keeli ning keelevariante.
2. Omandab teadmised eesti keele häälikusüsteemist, sõnaliikidest ja lauseehitusest.
3. Rakendab õigekirjareegleid ja keeleteadmisi tekstide loomisel ja analüüsimisel.
4. Kasutab sõnastikke ning leiab neist vajalikku teavet õigekirja ja tähenduste kohta.

ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU <i>sh praktilised tööd, õpiprojektid, õppetegevus väljaspool klassiruumi, kogukonnapraktika vm õppetegevused</i>
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS	
- Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi. - Jutustab kuuldu teksti ümber. - Esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi. - Väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi. - Leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi. - Esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis. - Annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.	- Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine. - Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldu proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. - Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine. - Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine. - Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslase mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. - Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng. - Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
TEKSTI VASTUVÕTT	
- Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust. - Valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist. - Kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi. - Vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot.	- Lugemisstrateegiate teadlik kasutamine. Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine. - Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine.

• Nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid. • Nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid; • Tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi. • Kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta. • Esitab ilukirjandusteksti mõtestatult. • Leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu. • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut). • Tutvustab loetud raamatut kaaslasele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.	• Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned. • Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel. • Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). • Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine. • Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot).
TEKSTILOOME	
• Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; • jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti; • kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; • tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; • kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal; • rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.	• Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine. • Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kirja ja ümbriku vormistamine. • Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.

KEELETEADLIKKUS

- Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid.
- Järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid.
- Eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal.
- Selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislause põhjal.
- Järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid.
- Eristab sõnu liigiti.
- Oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis.
- Oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses.
- Moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

Häälikuõpetus ja õigekiri

- Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri.
- Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel.
- Tähtede i ja j õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.

Sõnavaraõpetus

- Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.
- Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislause põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

- Sõnaliigid ja nende funktsioon.
- Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.
- Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.
- Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad.

Lauseõpetus

- Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus.
- Lihtsamad lause laiendamise võimalused.